

Geveltuinen en boomspiegeltuinen

Terneuzen vergroenen
doen we samen!

Samen helpen we de gemeente Terneuzen nog groener te maken

In de gemeente Terneuzen mag je een geveltuin aanleggen, of een boomspiegel beplanten. Een geveltuin is een strook planten tegen de gevel van een woning of gebouw. Een boomspiegel (of boomkrans) is het stukje grond rond de stam van een boom. Via de boomspiegel krijgen de wortels voldoende lucht en water.

Geveltuinten en boomspiegels zijn prima manieren om de straat op te fleuren en de omgeving groener te maken. De beplanting houdt jouw huis koeler wanneer het warm is en isoleert als het koud is. De juiste beplanting trekt insecten zoals vlinders en bijen. Bovendien kan overvloedig regenwater

na een fikse regenbui beter wegzakken in de grond. Hierdoor voorkomen we wateroverlast.

In deze folder lees je hoe je een geveltuin aanlegt of een boomspiegel beplant. We willen de tuin en de stoep mooi en toegankelijk houden voor iedereen. Daarvoor zetten we een paar regels en tips voor je op een rijtje. Zo kun je aan de slag met je eigen geveltuin of boomspiegel. Alleen, of gezellig samen met je burens. En volgend jaar geniet je van een groene, bloeiende tuin naast je voordeur.

Wij wensen je veel plezier met (de aanleg van) je geveltuin of boomspiegel!

Stap 1: Maak een plan

Bepaal vooraf hoe groot je geveltuin wordt en wat voor geveltuin je wilt. Er zijn veel verschillende soorten geveltuinen. Welke vorm je kiest is afhankelijk van de ruimte die je hebt en van wat je zelf mooi vindt.

TIP: Klimplanten kunnen groot worden. Vraag je burens of ze met je meedoen, zodat een plant twee kanten op kan groeien.

Een of meer plantenbakken of bloempotten. De makkelijkste manier met snel resultaat. Planten in bloempotten vragen wel meer aandacht dan planten in de volle grond. Omdat ze sneller uitdrogen, moet je ze als het warm is extra water geven.

Een klimplant. Een groene gevel is ideaal om ramen te omlijsten met groen, of een niet zo mooie gevel te bedekken. Het is belangrijk eerst je voegwerk te controleren. Kan de muur zelfklimmende planten of een klimhulp aan? Een klimplant vraagt weinig aandacht. Meestal is het voldoende ze eens per jaar snoeien.

(Vaste) planten. Liever geen snoeiwerk op hoogte of vaak water geven? Planten in de volle grond hebben niet zo veel onderhoud nodig.

Hoe groot wordt mijn geveltuin?

Welke ruimte mag je gebruiken? De geveltuin mag niet langer zijn dan je eigen gevel en moet overal even breed zijn. De maximale breedte van je geveltuin is afhankelijk van de breedte van de stoep die aan je gevel grenst. We willen graag dat iedereen veilig gebruik kan maken van de openbare ruimte. Ook rolstoelgebruikers en mensen met een kinderwagen. Daarom houden we een strook van ten minste 120 centimeter breed vrij voor voetgangers. In onderstaande tabel vind je hoe breed je geveltuin maximaal mag zijn.

Breedte van de stoep (in centimeters)	Minimale obstakelvrije breedte van de stoep	Maximale breedte geveltuin
140 tot 150	120	20
150 tot 190	120	30
190 tot 200	150	40
200 tot 210	150	50
> 210	150	60

Is de stoep smaller dan 140 centimeter? Of is er niet echt een duidelijke stoep, maar is er sprake van een rabatstrook, of een Delftse stoep? Dan is er sprake van maatwerk. Vraag bij de gemeente na wat er mogelijk is.

Stap 2: Geveltuin aanvragen

De stoep is eigendom van de gemeente. Wil je een geveltuin aanleggen? Dien dan een aanvraag in bij de gemeente. Dit doe je met het formulier 'Melding geveltuin' op de website <https://www.terneuzen.nl/geveltuin>. Hier vind je ook de voorwaarden en meer informatie. Lees voor je aan de slag gaat de voorwaarden door. Daarin staat ook wie waar verantwoordelijk voor is in geval van schade en dergelijke.

Voeg een situatietekening bij en dien je plan in. Binnen vier weken krijg je bericht van ons. Dit kan zijn bericht van goedkeuring, afwijzing, of welke aanpassing je moet doen om goedkeuring te krijgen.

Huur je je woning en/of woon je in een complex met meerdere woningen? Vraag dan toestemming aan de woningeigenaar of aan je Vereniging Van Eigenaren (VVE). Nadat je toestemming hebt gekregen, dien je een aanvraag in bij de gemeente.

**TIP: Stem je plan af met je burens.
Misschien willen ze wel meedoen
en kun je samen aan de slag. Zien
tuinieren doet tuinieren en het is
nog eens gezellig ook!**

Stap 3: Aanleg

En nu aan de slag! Eerst het voorbereidende werk.

Verharding verwijderen

Verwijder de stoeptegels die je nodig hebt voor je geveltuin. Om kieren in de overgebleven verharding te voorkomen plaats je een kantopsluiting. Deze kun je kopen bij een tuincentrum of bouwmarkt. Of je hergebruikt de verwijderde tegels of stenen hiervoor. Graaf deze rechtop in, waarbij de bovenkant op gelijke hoogte komt met de stoep, of er maximaal vijf centimeter bovenuit steekt. De overige vrijgekomen tegels bewaar je zelf.

Zand weghalen

Het zand dat onder de tegels ligt, moet je afgraven. Graaf het zandbed voorzichtig

een stoeptegel diep (30 centimeter) uit. Doe dit handmatig met een klein schepje. In de grond tegen een gevel liggen vaak kabels, leidingen en rioleringsbuizen. Die liggen niet altijd netjes op de juiste diepte, waardoor je ze kunt beschadigen. Beschadig je een kabel, leiding of rioolbuis? Dan ben je zelf verantwoordelijk voor de schade.

Grond aanbrengen

De plek die is vrijgekomen bij het afgraven vul je met tuinaarde. Die kan uit een tuin komen, of je haalt bemeste tuinaarde of potgrond bij het tuincentrum of de bouwmarkt. Druk de grond wat aan tot iets onder de bovenkant van de stoep. Houd de ventilatieroosters in de gevel vrij. De grond is nu klaar om beplant of ingezaaid te worden.

Aanbrengen klimhulp

Wil je een klimplant langs de gevel laten groeien die zichzelf niet vasthecht aan de stenen? Dan heb je een klimhulp nodig. Deze kan bestaan uit staaldraden die je met ogen in de muur zet. Hier kan de plant zichzelf omheen winden (blauwe regen, clematis, kamperfoelie). Of je hangt een trellis op waar je een plant tegen aanbindt (roos). De klimplanten mogen geen straatnaamborden of ander straatmeubilair overgroeien.

Plantenbakken en bloempotten

Wil je geen stoeptegels weghalen? Zet dan plantenbakken of bloempotten neer. Vul een bak of pot met goede potgrond en planten en zet ze voor de gevel.

Stap 4: Planten maar!

Als je tuinaarde hebt aangebracht, kan je beginnen met planten of zaaien. Geef je planten de juiste plek. Zo blijven ze gezonder en vragen ze minder onderhoud. Maar wat is de juiste plek? Sommige planten houden van zon, andere staan liever in de schaduw. Dit is bepalend voor de planten die je kiest. Geschikte inheemse planten voor een geveltuin zijn:

Voor een zonnige geveltuin

Latijnse naam	Nederlandse naam
<i>Anthemis tinctoria</i>	<i>Gele kamille</i>
<i>Anthyllis vulneraria</i>	<i>Wondklaver</i>
<i>Briza media</i>	<i>Bevertjes</i>
<i>Campanula rapunculoides</i>	<i>Akkerklokje</i>
<i>Dipsacus fullonum</i>	<i>Grote kaardenbol</i>
<i>Echium vulgare</i>	<i>Slangenkruid</i>
<i>Nepeta cataria</i>	<i>Wild kattenkruid</i>
<i>Origanum vulgare</i>	<i>Wilde marjolein</i>
<i>Salvia pratensis</i>	<i>Veldsalie</i>
<i>Thymus pulegioides</i>	<i>Grote tijm</i>
<i>Verbascum thapsus</i>	<i>Koningskaars</i>
<i>Verbascum nigrum</i>	<i>Zwarte toorts</i>
<i>Humulus lupulus*</i>	<i>Hop*</i>
<i>Clematis vitalba*</i>	<i>Wilde bosrank*</i>

Voor een geveltuin in (half)schaduw

Latijnse naam	Nederlandse naam
<i>Aquilegia vulgaris</i>	<i>Wilde akelei</i>
<i>Campanula trachelium</i>	<i>Ruig klokje</i>
<i>Clinopodium vulgare</i>	<i>Borstelkrans</i>
<i>Digitalis purpurea</i>	<i>Vingerhoedskruid</i>
<i>Lamium galeobdolon</i>	<i>Gele dovenetel</i>
<i>Lunaria annua</i>	<i>Tuin judaspenning</i>
<i>Primula veris</i>	<i>Gulden sleutelbloem</i>
<i>Prunella vulgaris</i>	<i>Gewone brunel</i>
<i>Teucrium scorodonia</i>	<i>Valse salie</i>
<i>Silene latifolia</i> subsp. <i>alba</i>	<i>Avondkoekoeksbloem</i>
<i>Veronica chamaedrys</i>	<i>Gewone ereprijs</i>
<i>Veronica longifolia</i>	<i>Lange ereprijs</i>
<i>Lonicera periclymenum*</i>	<i>Wilde kamperfoelie*</i>
<i>Hedera helix*</i>	<i>Klimop*</i>

*= klimplant.

Dit zijn slechts voorbeelden. Er zijn nog veel meer planten die goed kunnen groeien in een geveltuin. Lavendel en stokrozen zijn bijvoorbeeld erg populair.

Kies je voor een klimplant?

De Klimplantengids van de gemeente Amsterdam geeft heel veel goede informatie hierover:

www.amsterdam.nl/wonen-leefomgeving/groene-stad/groen-gevel

Biologische bloeihoog

Planten kleden de straat aan, maar kunnen ook meehelpen aan het verhogen van de biodiversiteit. Kies daarvoor biologisch gekweekte inheemse planten en/of bollen. Online vind je verschillende aanbieders die een kant-en-klaar pakket met inheemse planten voor een zon- of schaduwgeveltuin kunnen leveren. Deze pakketten houden rekening met een lange bloeihoog. Dat wil zeggen dat er steeds een andere plant bloeit die bestuivers voorziet van voedsel. Planten met bessen of zaden zijn favoriet bij vogels. In tuincentra hebben ze vaak een gedeelte met bij-, vlinder-, of vogelvriendelijke en inheemse planten.

Waarom biologisch?

Biologische planten maken een groot, positief verschil. Zowel op de plantenkwekerij als bij jou in de tuin dragen biologische tuinplanten bij aan biodiversiteit. Deze zijn niet schadelijk voor insecten.

TIP: Ruil zaadjes of stekjes met je burens, Zo kom je op een leuke en goedkope manier aan planten die het hier goed doen. Zie je een mooie plant in een tuin staan? Vraag de eigenaar of je in het najaar wat zaad hiervan mag hebben. Zo help je de omgeving te vergroenen zonder dat dat veel hoeft te kosten. Of nog een stapje verder: organiseer in het voorjaar een planten- en zadenruilmarkt met je burens.

Wat mag je niet planten?

Invasieve soorten zoals de Japanse duizendknoop zijn verboden om aan te planten. Woekerende en diep wortelende planten mogen niet in de volle grond geplant worden, wel in een plantenbak of bloempot. Dit om schade aan omliggende verharding, kabels en leidingen te voorkomen.

Voorkom hinder

Houd met je plantkeuze rekening met je omgeving. Zo is het niet fijn om op een smalle stoep met je goeie kleren langs een roos of vuurdoorn te lopen. Kies dan liever voor een plant zonder doorns. Plant je stokrozen? Supermooi! Maar geef ze steun zodat ze tegen het einde van de bloei overeind blijven. Heesters en bomen worden snel te groot voor een geveltuin. Ze wortelen diep, kunnen schade toebrengen aan de stoep en gaan overhangen. Als je deze plant, doe dit dan enkel in een plantenbak.

Planten, hoe doe je dat?

De beste periode om te planten is het najaar. De plant heeft dan voldoende tijd om in de nog warme grond goede wortels aan te maken voor het nieuwe

groei seizoen. Maak een kuiltje dat iets groter is dan de pot waar het plantje in zit. Giet het kuiltje vol water en zet het plantje zonder pot erin. Houd de plant met je ene hand op de goede hoogte (zelfde hoogte als omringende grond), en druk de uitgekomen aarde rond de plant in het plantgat aan. Plant diep genoeg, maar begraaft je plant niet.

Ook voorjaarsbloeiende bollen plant je in het najaar. Op de verpakking staat hoe diep je ze moet planten voor het beste resultaat.

Verschillende soorten planten kan je zaaien. Op internet staat veel informatie over hoe en wanneer je welke plant het best zaait.

Stap 5: Onderhoud

Hoe houd je je geveltuin mooi en voorkom je overlast?

- Zorg ervoor dat de beplanting zo min mogelijk, maar maximaal 20 centimeter over de rand van de geveltuin groeit/hangt. Zo blijft de stoep begaanbaar.
- Houd de openbare verharding 30 centimeter rondom de geveltuin onkruidvrij. Gebruik geen gif, chloor of (schoonmaak)azijn.
- Voor vaste planten geldt over het algemeen: knip uitgebloeide bloemstengels af zodra ze om dreigen te vallen, of net voordat de plant in het voorjaar opnieuw uitloopt (maart, niet als het vriest).
- Help klimplanten regelmatig de goede kant op te groeien. Zet jonge scheuten voorzichtig vast aan de klimhulp. De meeste klimplanten moet je snoeien, zodat ze mooi blijven en niet te groot worden. Soorten als wilde wingerd, blauwe regen en klimop kunnen schade veroorzaken als ze ergens naar binnen kunnen groeien. Plant je een klimplant? Kijk dan goed welk onderhoud de plant nodig heeft.
- (Half)heesters als lavendel en hortensia snoeit je in het voorjaar terug. Zo hangt de plant in het groeiseizoen niet te ver over.
- Geef de planten voldoende voeding. Breng hiervoor elk voorjaar, na het terugknippen van de beplanting, een laagje compost in je geveltuin aan. Deze haal je gratis bij de milieustraat.

TIP: Pluk het onkruid weg of overgiet het met kokend water.

Enthousiast geworden?
Maak een melding en ga aan de slag. We zien je geveltuin graag schitteren, want: Vergroenen doen we samen!

Boomspiegels

Boomspiegels die niet door de gemeente beplant zijn, mag je zelf beplanten en onderhouden. Wil je bij jou in de straat een boomspiegel omtoveren tot een klein paradijsje voor insecten, of een vrolijk bloementuintje? Dat kan! Je kunt zelf een boomspiegel adopteren. Je kunt dit ook samen, als straat, buurt, vereniging of organisatie doen. Zoek hierin vooral de verbinding, je burens kijken ook op de boomspiegel en willen misschien graag meedoen. Samen bereik je meer dan alleen!

Stap 1 Meld je boomspiegel aan

Wil je een boomspiegel aanleggen? Meld je initiatief aan. Stuur hiervoor een e-mail naar geveltuin@terneuzen.nl. Vermeld hierin je naam en adres en de plek waar je een boomspiegel wilt aanleggen. Je krijgt dan een lint van ons, dat je losjes om de boomstam bindt. Zo zien wij bij werkzaamheden rond of in de boom waar we rekening kunnen houden met de beplanting. Helaas kunnen we niet altijd voorkomen dat de planten in de boomspiegel schade oplopen.

Stap 2 Aan de slag

Heb je toestemming gekregen om de boomspiegel te beheren? Dan kun je aan de slag. Verwijder vuil en onkruid rondom de boomstam. Maak de grond voorzichtig wat los. In een boomspiegel heb je grote

kans dat je boomwortels tegenkomt. Wortels zijn heel erg belangrijk voor de boom. Deze mag je dus niet beschadigen. Daarom graaf je in een boomspiegel niet meer dan tien centimeter diep. Dat is voldoende om kleine plantjes en bloembollen te planten, of de boomspiegel in te zaaien. Kom je hierbij een boomwortel tegen? Werk er dan omheen. Breng geen extra grond aan op de wortel.

Stap 3 Geschikte beplanting

Beplanting in een boomspiegel heeft soms nogal te lijden. Hondenpoep of -pies hoort niet thuis in een boomspiegel, maar de praktijk is helaas soms anders. Ook wordt er soms over de hoekjes gelopen. Gebruik daarom in een boomspiegel beplanting die tegen een stootje kan. Hoe beter de beplanting dichtgroeit, hoe minder last van onkruid en viezigheid je in de boomspiegel zult hebben.

Kies geen soorten die diep wortelen, klimplanten, woekerende of invasieve planten.

Soms staan de bomen op de hoek van een straat. Hoge beplanting kan dan het zicht vanuit een straat belemmeren. Daarom mag beplanting in een boomspiegel niet hoger dan 60 centimeter worden. Kijk in het lijstje van geschikte plantensoorten voor de geveltuinen voor goede voorbeelden in de boomspiegel.

Er zijn ook bodembedekkende vaste planten die goed overleven in een boomspiegel. Voorbeelden hiervan zijn geranium, vrouwenmantel, marjolein, smeerwortel, adderwortel, elfenbloem, schoenlappersplant, leliegras, herfstaster en maagdenpalm. Bollen als sneeuwklompjes, narcissen, boshyacynth vormen een mooie aanvulling.

Liever geen planten kopen maar zaaien? Er zijn veel leuke bloemenmengsels te kopen of te ruilen. Een bloemenmengsel kan erg nuttig zijn voor insecten. Maar voor sommige buurtbewoners kan het er uit gaan zien als onkruid. Zeker als de bloemen uitgebloeid zijn en de bloemstengels verdrogen en omknakken. Houd hier rekening mee bij het inzaaien.

Stap 4 Onderhoud

De gemeente onderhoudt het openbaar groen op een bepaald niveau. Ziet een beplante boomspiegel er verwaarloosd uit (bijvoorbeeld te ver overhangende beplanting)? Dan kan de gemeente de beplanting afmaaien of verwijderen en het lint om de boom verwijderen. Hierna kan de boomspiegel door iemand anders worden beheerd. Wat kunt je doen om de boomspiegel er verzorgd uit te laten zien?

- Geef de boomspiegel in droge tijden water, maar overdrijf niet. Planten kunnen 'lui' worden en oppervlakkig gaan wortelen. Hierdoor worden ze nog gevoeliger voor droogte. Als de planten na een hete dag 's avonds slaphangen kan dat geen kwaad. Hangen ze de volgende dag nog steeds slap? Geef ze dan water.
- Hou de boomspiegel en 30 centimeter eromheen onkruidvrij. Zo voorkom je dat onze onderhoudsmensen met hun onkruid branders te dicht bij de beplanting moeten komen en de planten

verbranden. Gebruik hiervoor geen gif, chloor of (schoonmaak)azijn, maar doe het handmatig.

- Plant en snoei de beplanting zo dat deze niet meer dan 20 centimeter over de rand van de boomspiegel hangt.
- Bemest de boomspiegel één keer per jaar licht met compost. Niet met kunstmest.

Geveltuin of boomspiegel beëindigen

Wil je je geveltuin beëindigen, of ga je verhuizen? Stuur dan een e-mail naar geveltuin@terneuzen.nl. Hierin geef je aan dat je je geveltuin overdraagt aan de volgende bewoner, of dat je de geveltuin beëindigt. In dat laatste geval leg je de stoeptegels zelf terug:

- Verwijder alle beplanting, wortels en grond tot een diepte van 30 centimeter (geef je mooie planten weg).
- Breng voldoende zand aan en stamp dit goed aan.
- Leg de bewaarde verharding netjes terug op dezelfde hoogte als de omringende verharding.
- Veeg zand tussen de voegen.

Boomspiegel beëindigen

Stuur een e-mail naar geveltuin@terneuzen.nl. Hierin geef je door aan wie je de boomspiegel overdraagt, of dat je deze beëindigt.

Dit is een uitgave van de gemeente Terneuzen

Postbus 35

4530 AA Terneuzen

Tekst en foto's: gemeente Terneuzen

Opmaak en druk: TiDi Media

Voor meer informatie:

www.terneuzen.nl/geveltuin

Terneuzen, oktober 2023